

Fråga om handläggningen hos skattemyndighet av ett ärende gällande folkbokföring av barn som står under föräldrarnas gemensamma vårdnad

Med anledning av en anmälan mot Skattemyndigheten i Växjö, skattekontoret i Karlskrona, meddelade *JO Pennlöv* den 26 september 2002 ett beslut med följande lydelse.

Anmälan

AA har i en anmälan, som inkom till JO den 19 februari 2002, framfört klagomål mot skattemyndighetens handläggning av och beslut i ett folkbokföringsärende rörande hans dotter BB, f. 2001. AA har härvid gjort gällande bl.a. att skattemyndigheten lagt en skrift som hans tidigare ombud skickat till barnets moder till grund för sitt beslut den 29 januari 2002, trots att han den 15 januari 2002 hade återkallat fullmakten för ombudet samt att han endast fått en förfrågan från skattemyndigheten som sänts till honom i lösbrev och att skattemyndighetens beslut endast tillställts honom för kännedom. Till anmälan har AA fogat bl.a. en kopia av skattemyndighetens beslut den 29 januari 2002.

Utredning

Ärendet har remitterats till skattemyndigheten som har anmodats att yttra sig över varför myndighetens beslut den 29 januari 2002 tillställts den ene vårdnadshavaren endast för kännedom.

I ett remissvar den 2 april 2002 har skattemyndigheten, företrädd av regionskattechefen CC, anfört följande.

Begäran om barns flyttning skall göras av barnets vårdnadshavare (30 § folkbokföringslagen – 1991:481). Båda vårdnadshavarna ska underteckna flyttningsanmälan. Av handlingarna i ärendet framgår att endast den ene vårdnadshavaren (modern) är ingivare till ärendet. Fadern har ej besvarat de skriftliga kompletteringar myndigheten begärt samt per telefon meddelat att han inte tänker godkänna några papper avseende barnets flyttning. Myndigheten har då avvisat ärendet. Om skäl finns kan myndigheten besluta om s.k. tredskoskrivning enligt 34 § folkbokföringslagen. Så har skett i detta ärende där samtliga kända uppgifter vägts samman och legat till grund för beslutet.

Den handläggningsrutin som utformats vid myndigheten är att beslut i dessa ärenden skickas till ingivaren av ärendet. I det fallet endast ena vårdnadshavaren ingivit ärendet, sänds beslutet till andra parten för kännedom.

AA har i en skrift, som inkom till JO den 2 maj 2002, kommenterat skattemyndighetens remissvar.

Därefter har ärendet remitterats till Riksskatteverket (RSV) som har anmodats att yttra sig över skattemyndighetens handläggning, särskilt vad gäller de av myndigheten uppgivna rutinerna för expediering av beslut i fall av aktuellt slag. RSV har även ombetts ange om det utfärdats några rekommendationer i frågan.

I ett remissvar den 7 augusti 2002 har RSV, företrätt av skattedirektören DD, anfört följande (bilagan har här utelämnats).

RSV:s bedömning

RSV har inte utfärdat några rekommendationer i form av allmänna råd eller liknande i frågan om expediering av beslut om barns folkbokföring.

Av Regeringsrättens avgörande RÅ 1995 ref. 74 framgår att för det fall ett barn står under gemensam vårdnad av föräldrarna, kan ett överklagande prövas i sak endast om föräldrarna, i enlighet med 6 kap. 13 § föräldrabalken och 30 § folkbokföringslagen, är ense om en sådan prövning. Med stöd i nämnda lagrum skall även en anmälan om ändring av barnets folkbokföring göras gemensamt av vårdnadshavarna.

I förevarande fall har modern ensamt gjort anmälan om flyttning trots gemensam vårdnad om barnet. Skattemyndigheten har helt korrekt avvisat anmälan. Det är RSV:s mening att underrättelse om ett sådant avvisningsbeslut skall ske till båda vårdnadshavarna då dessa har gemensam del av vårdnaden om barnet. Vidare gör RSV den bedömningen att beslutet om tredskoskrivning av BB inte borde ha tillställts den ene vårdnadshavaren endast för kännedom.

Vad gäller handläggningen i övrigt kan följande anföras. Med hänsyn till att fråga var om tredskoskrivning och även mot bakgrund av att fadern nyligen motsatt sig BB:s mantalsskrivning hos modern, hade det enligt RSV:s mening varit lämpligt att låta AA ta del av de uppgifter modern gett in i barnets folkbokföringsärende.

AA har i en skrift, som inkom till JO den 17 september 2002, kommenterat RSV:s remissvar.

Bedömning

JO:s huvuduppgift är att granska att myndigheter och andra som står under JO:s tillsyn följer lagar och andra författningar i sin verksamhet. Syftet med denna granskning är i första hand att undersöka om myndigheterna har handlat enligt de regler för förfarandet som gäller för dem. JO kan inte ändra eller upphäva ett beslut som en domstol eller en annan myndighet har fattat. Inte heller brukar JO ta ställning till om ett beslut är riktigt i sak. JO tar upp en sådan fråga till utredning bara när ett beslut direkt strider mot en lag eller en förordning eller annars framstår som uppenbart felaktigt.

Mot bakgrund av den redovisade inriktningen av JO:s tillsynsverksamhet uppehåller jag mig inte vid skattemyndighetens beslut rörande folkbokföringen av

BB. Min granskning avser i stället om skattemyndigheten ur formell synvinkel handlagt ärendet på ett korrekt sätt.

RSV har i sitt remissvar bl.a. anfört att underrättelse om ett avvisningsbeslut skall ske till båda vårdnadshavarna då dessa har gemensam del i vårdnaden om barnet och att beslutet om tredskoskrivning av BB inte borde ha tillställts fadern endast för kännedom. Jag delar den uppfattning som RSV givit uttryck för och förutsätter att skattemyndigheten vidtar åtgärder för att säkerställa att en sådan handläggningsrutin fortsättningsvis tillämpas.

Vad gäller handläggningen i övrigt har RSV i sitt remissvar anfört att det hade varit lämpligt att låta AA – inför skattemyndighetens beslut – ta del av de uppgifter modern givit in i ärendet. Trots att denna fråga endast indirekt varit föremål för remiss till skattemyndigheten finner jag mig oförhindrad att i denna del påtala följande.

Reglerna för kommunicering av folkbokföringsärenden har i tidigare ärenden varit föremål för min bedömning (jfr bl.a. dnr 1551-1997). Jag återger här ett utdrag ur mitt beslut i det aktuella ärendet (JO:s ämbetsberättelse 1998/99 s. 217 f.):

Enligt 34 § första stycket folkbokföringslagen (. . .) beslutar skattemyndigheten i ärenden enligt den lagen efter anmälan eller ansökan eller annars när det finns skäl till det. I förarbetena till bestämmelsen sägs följande (prop. 1990/91:153 s. 139):

Av paragrafens *första stycke* följer att skattemyndigheten självmant kan ta upp en persons folkbokföring till prövning. Ofta torde detta ske sedan någon annan myndighet upplyst skattemyndigheten exempelvis om att en person använder en annan adress än den som förekommer inom folkbokföringen. Självfallet skall sedan prövningen ske med iakttagande av förvaltningslagens bestämmelser om bl.a. parters rätt att få del av uppgifter.

En av de bestämmelser i förvaltningslagen (. . .) som reglerar parts rätt att få del av uppgifter är 17 §. I paragrafens första respektive andra stycke föreskrivs följande, såvitt nu är av intresse:

Ett ärende får inte avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och han har fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Myndigheten får dock avgöra ärendet utan att så har skett

1. om avgörandet inte går part emot, om uppgiften saknar betydelse eller om åtgärderna av någon annan anledning är uppenbart obehövliga,

— — —

3. om det kan befaras att det annars skulle bli avsevärt svårare att genomföra beslutet i ärendet, eller
4. om avgörandet inte kan uppskjutas.

Myndigheten bestämmer om underrättelsen skall ske muntligen, genom vanligt brev, genom delgivning eller på något annat sätt.

— — —

På sätt som RSV angivit i sitt remissvar förefaller det som om AA inte kommunicerats det beslutsunderlag som ingivits av modern inför skattemyndighetens beslut om tredskoskrivning. Något undantag från kommuniceringsskyldigheten jämlikt förvaltningslagen har, såvitt framkommit,

inte förelegat. Skattemyndighetens handläggning har således varit bristfällig även i detta avseende.

Med den kritik som ligger i det ovan anförda avslutar jag ärendet.